[2018] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ ਕੇ.

ਬਨਾਮ

ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1047)

13,ਸਤੰਬਰ 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ ਜੇ ਆਈ, ਅਤੇ ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973:

ਧਾਰਾ 321 ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ 1954 ਅਤੇ 506 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ: ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 321 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਜਨਬੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ।

ਧਾਰਾ 321 ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ - ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ:

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰੱਖੀ ਗਈ: ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਧਾਰਾ 321 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪੂਰਾ ਸਬੂਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ "ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7][161- ਸੀ; 162-ਏ-ਬੀ]

2. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹਨ ਜੋ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਧਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨਾਲ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਬੇਤੁਕੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇੱਕ ਡਾਕਘਰ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 321 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 321 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 12][164-ਜੀ-ਐੱਚ; 165- ਏ-ਡੀ]

3. ਬੇਤੁਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਡਿਊਟੀ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13][165- ਡੀ-ਈ]

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 14][165-ਐੱਫ]

ਸ਼ਿਓ ਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1987 ਐਸ.ਸੀ 877: [1987] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 702 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਚੰਦਨ ਲਾਲ (1976) 1ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 421; ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1977) 4ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ448: [1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 635; ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) (1980) 2ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ155: [1980] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 44; ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (1980) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 435: [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 982; ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ ਏਆਈਆਰ 1957 ਐਸਸੀ 389 [1957] ਐਸਸੀਆਰ 279; ਰਾਹੁਲ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਕੇਸ਼ ਜੈਨ (2005) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 377: [2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 521; ਬੈਰਾਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਟੇਟ (2014) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 380: [2014] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 328; ਵੀ.ਐਲ.ਐਸ. ਫਾਈਨੈਂਸ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2016) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 736: [2016] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 623 - ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਹੋਰਜ਼ 1997 ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਜੇ. 3242; ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਸਟੇਟ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1980 ਐਸ.ਸੀ. 1510 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ

[1987] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 702 ਅੱਗੇ ਪੈਰਾ 2

1997 ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.ਜੇ. 3242 ਪੈਰਾ 2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1980 ਐਸ.ਸੀ 1510 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 2

(1976) 1ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ421 ਪੈਰਾ 8'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 635 ਪੈਰਾ 8ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1980] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 44 ਪੈਰਾ 8 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 982 ਪੈਰਾ 8 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1957] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 279 ਪੈਰਾ 8 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 521 ਪੈਰਾ 9 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2014] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 328 ਪੈਰਾ 10 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2016] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 623 ਪੈਰਾ 11 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1047

2012 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਨੰ. 2021 ਵਿੱਚ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 01.07.2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਰਾਘੇਂਟ ਬਸੰਤ, ਮਿਥੁਨ ਵਰਗਿਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਮਿਤਾ ਵਾਲੀ, ਸੇਂਥਿਲ ਜਗਦੀਸਨ, ਸੀ. ਕੇ. ਸਸੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਯਨਤਾਰਾ ਰਾਏ, ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਸਲੀਮ, ਉਸਮਾਨ ਘਨੀ ਖਾਨ, ਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰਾਧਾ ਸ਼ਿਆਮ ਜੇਨਾ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀਜੇਆਈ 1. ਚੌਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 195ਏ ਅਤੇ 506 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 04.01.2012 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 2012 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2020 ਅਤੇ 2021 ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, 'ਸੀਆਰਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 321 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਓ ਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ[2], ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ (ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ[3], ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਵਿਜੇਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ[4] ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਵੇਗੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਲੇ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਧਾਰਾ 321 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

[1]ਏਆਈਆਰ 1987 ਐਸਸੀ 877

[2]1997 ਸੀਆਰ.ਐਲ.ਜੇ 3242

[3]ਸੀਆਰ.ਆਰ.ਪੀ. ਨੰ. 3543 ਦਾ 2008

[4]ਏਆਈਆਰ 1980 ਐਸਸੀ 1510

ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ ਕੇ. ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ ਜੇ ਆਈ]

ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ। ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਨਿਆਂ ਧਾਰਾ 321 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਪੂਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਲਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।

3. ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸ਼ਿਓ ਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:-

"ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 195 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 506 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਨਿਹਿਤ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਫਿਰ:-

"ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਡੂੰਘੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁੱਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮੰਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਨਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਲਈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੱਚਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।"

ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:-

"ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਕਿਵੇਂ ਸਵਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

4. ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

5. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਘਨੇਥ ਬਸੰਤ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਕੇ. ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਸ਼ਿਆਮ ਜੇਨਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ।

6. ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ ਕੇ. ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ ਜੇ ਆਈ]

ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਨਤਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

7. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 321 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

"321. ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ। ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ,-

(ਏ) ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(ਬੀ) ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ-

(i) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ

(ii) ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਐਕਟ, 1946 (1946 ਦਾ 25) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ

(iii) ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਵਿਨਾਸ਼, ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ, ਜਾਂ

(iv) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ, ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ।"

ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪੂਰਾ ਸਬੂਤ ਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ "ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ" ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਹੈ।

8. ਸ਼ਿਵ ਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ, ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਚੰਦਨ ਲਾਲ[5], ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ[6], ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ)[7], ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ[8] ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ[9] ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:-

"99. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

100. ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੀ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ, ਧਾਰਾ 321 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।"

9. ਰਾਹੁਲ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਕੇਸ਼ ਜੈਨ[10] ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 321 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਓਨੰਦਨ ਪਾਸਵਾਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"10. ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ

[5](1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 421

[6](1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 448

[7](1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 155

[8](1980) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 435

[9]ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ 389

[10] (2005) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 377

ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ ਕੇ. ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ ਜੇ ਆਈ]

ਸਿਰਫ਼ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗੰਭੀਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਦੱਬਣ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਦਭਾਵਨਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 321 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਰ ਅਪਰਾਧ ਸਮਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਜਾਣ।"

10. ਬੈਰਾਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਟੇਟ" ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:-

"18.... ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੱਸੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਹੜੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਕਰੀਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 321 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਕੈਨੀਕਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ

[11](2014) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 380

ਸਿਰਫ਼ ਪੁੱਛਣਾ। ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਕਿ ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਵਾਪਸੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ

ਅਤੇ ਚਿੰਤਤ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਘਰ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

11. ਵੀ.ਐਲ.ਐਸ. ਫਾਈਨੈਂਸ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[12] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ:-

"42. ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 321 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਚੰਗੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗੀ। ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਡਾਕਘਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੇ।"

12. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ

[12](2016) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 736

ਮਾਮਲਾ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹਨ ਜੋ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਧਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨਾਲ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਬੇਤੁਕੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇੱਕ ਡਾਕਘਰ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 321 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 321 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

13. ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਤੁਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਡਿਊਟੀ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ।

14. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੰਗਲਾਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

15. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Megha Tak

Advocate Megha Tak